

2020/2126(INI)

13.01.2022

NUOMONĖ

Žemės ūkio ir kaimo plėtros komiteto

pateikta Biudžeto kontrolės komitetui

2021–2027 m. DFP: kova su oligarchinėmis struktūromis, ES lėšų apsauga nuo sukčiavimo ir interesų konfliktų
(2020/2126(INI))

Nuomonės referentas: Attila Ara-Kovács

PA_NonLeg

PASIŪLYMAI

Žemės ūkio ir kaimo plėtros komitetas ragina atsakingą Biudžeto kontrolės komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti šiuos pasiūlymus:

Bendrajam interesui žemės ūkio srityje tenkinti skirtas biudžetas

1. pabrėžia, kad bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) lėšos sudaro apie 31 proc. 2021–2027 m. ES biudžeto, todėl atsakomybė už tai, kad būtų užtikrinta jų apsauga nuo bet kokio netinkamo naudojimo, korupcijos ar interesų konfliktų, kenkiančių viešosios politikos įvaizdžiui ir ES piliečių, kurie prisideda prie šio biudžeto, interesams, yra didelė; pabrėžia, kad tinkamai naudojant šias lėšas teikiama tvirta parama maisto gamybai Sąjungoje; pakartoja, kad Komisija ir valstybės narės dalijasi atsakomybe už jų įgyvendinimą, valdymą ir tinkamą panaudojimą; be to, pažymi, kad gamtos išteklių išlaidų kategorijos klaidų lygis šiuo metu stabilizavosi ir sudaro mažiau nei 2 proc., o tiesioginių išmokų klaidų lygis yra gerokai mažesnis;

Ataskaitų teikimo ir kontrolės sistemų sąveikumas

2. palankiai vertina tyrimą „50 didžiausių BŽŪP ir sanglaudos fondų paramos gavėjų kiekvienoje ES valstybėje narėje“ ir pabrėžia, kad svarbu konsoliduoti, modernizuoti ir suderinti ES ataskaitų teikimo sistemas, be kita ko, naudojant ES lygmens bendras duomenų bazes ir užtikrinant jų sąveikumą, siekiant gauti duomenų ir informacijos, kuriais remiantis būtų galima patikrinti ir palyginti nuosavybės struktūrą valstybėse narėse; taip pat pabrėžia, kad BŽŪP ir sanglaudos politikos fondams skirtose ataskaitų teikimo sistemose turėtų būti pateikiama informacija apie galutinius paramos gavėjus, kad būtų galima analizuoti su fondais susijusius įrašus; mano, kad tam reikėtų suderinti informacijos atskleidimo reikalavimus ir duomenų formatus, atitinkančius atvirųjų duomenų reikalavimus, su rodikliais, kurie būtų apibrėžti taip, kad būtų galima nustatyti tikruosius savininkus nacionalinėse ir ES lygmens duomenų bazėse; mano, kad didesnis skaidrumas yra lemiamas sukčiavimo ir interesų konfliktų atvejų nustatymo veiksnys; todėl primygtinai ragina valstybes nares skelbti šiuos duomenis vienu kompiuterio skaitomu formatu ir užtikrinti informacijos sąveikumą; ragina valstybes nares geriau bendradarbiauti šioje srityje;
3. skatina valstybes nares remti žemės nuosavybės sistemų, Žemės sklypų identifikavimo sistemos, gyvūnų tapatybės nustatymo ir integruotos administravimo kontrolės sistemos (IAKS) palyginamumo sąveikumą, kad būtų užtikrintas skaidrumas, susijęs su klausimu, kas yra tikrieji savininkai ir nematomos patronuojančiosios įmonės, turinčios patronuojamųjų įmonių skirtingose valstybėse narėse, siekiant palengvinti ir pagerinti tikrinimo procesą;

BŽŪP pirmojo ramsčio priemonės

4. atkreipia dėmesį į ES lygmens aktyvaus ūkininko apibrėžtį pagal naują BŽŪP, kurią taikant siekiama neleisti asmenims ir įmonėms gauti paramos pagal BŽŪP, jei jų verslas nėra žemės ūkio veikla arba tokia veikla sudaro tik nedidelę verslo dalį; vis dėlto pabrėžia, kad kovojant su oligarchinėmis struktūromis iki šiol padaryta pažanga yra

nepakankama; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad nors sukčiavimo ir pažeidimų, susijusių su Sąjungos pajamomis ir išlaidomis, atvejų skaičius pastaraisiais metais sumažėjo, reikia imtis daugiau veiksmų siekiant panaikinti oligarchų vykdomą piktnaudžiavimą BŽŪP finansavimo sistema; pažymi, kad taip yra daugiausia dėl mažo skaidrumo, o tai daro poveikį visiems galutiniams BŽŪP biudžeto paramos gavėjams; palankiai vertina naują įpareigojimą, kurį Parlamentas pasiūlė reglamente dėl BŽŪP finansavimo, valdymo ir stebėsenos, valstybėms narėms nuo 2023 m. rinkti ir skelbti paramos gavėjų grupių, įskaitant patronuojančiąsias įmones, kurioms priklauso pagal BŽŪP remiama žemės ūkio paskirties žemė, tapatybę; pabrėžia, kad Sąjungos finansinių interesų apsauga ir Sąjungos patikimumo ir nešališkumo programų išlaidų srityje išsaugojimas turėtų išlikti Sąjungos ir jos valstybių narių prioritetu;

Perskirstymas ir dydžio apribojimas

5. pabrėžia, kad reikia toliau gerinti mažų ir didelių paramos gavėjų pusiausvyrą ir užtikrinti tikslingesnę paramą valstybių narių lygmeniu, ypatingą dėmesį skiriant jaunesiems ūkininkams; apgailestauja dėl to, kad vieno iš pagrindinių BŽŪP tikslų, t. y. padėti žemę dirbantiems asmenims ir juos remti, srityje vis dar yra daug tobulintinų dalykų; todėl ragina valstybes nares naudoti įvairias perskirstymo priemones (įskaitant išmokų dydžio apribojimą), kad lėšos būtų paskirstytos teisingiau, be kita ko, taikant griežtesnius nei jų nustatyti minimalieji reikalavimai; apgailestauja, kad pagal naują BŽŪP išmokų dydžio apribojimas išlieka savanoriškas, ir ragina valstybes nares taikyti tiesioginių išmokų dydžio apribojimo nuostatas, be kita ko, patronuojančiųjų struktūrų lygmeniu; pakartoja, kad BŽŪP parama turėtų būti teikiama aktyviems ūkininkams;
6. primena, kad valstybių narių ūkių struktūra labai skiriasi, todėl BŽŪP srityje valstybės narės turi daug įvairių savanoriškų išmokų perskirstymo priemonių;

Didesnis ARACHNE naudojimas

7. pabrėžia, kad IT priemonė ARACHNE, sukurta siekiant rinkti ir susieti duomenis (duomenų gavyba), kad būtų galima nustatyti su Europos struktūriniais ir investicijų fondais susijusios sukčiavimo rizikos rodiklius, galėtų būti pagrindinė skaidrumo, susijusio su BŽŪP lėšų gavėjais, užtikrinimo priemonė; primena, kad ARACHNE dar nėra visiškai tinkama visoms BŽŪP intervencinėms priemonėms ir kad Komisija 2025 m. pateiks ataskaitą, kurioje įvertins jos naudojimą ir sąveikumą su įvairiomis nacionalinėmis sistemomis, siekdama galbūt išplėsti jos naudojimą valstybėse narėse; tikisi, kad per tą laiką bendras duomenų gavybos metodas galės būti išplėstas, kad apimtų ir kitas BŽŪP išlaidas;
8. atkreipia dėmesį į tai, kad 2023–2027 m. programavimo laikotarpio pradžioje ARACHNE duomenų išgavimo programą bus galima naudoti savanoriškai, tačiau pabrėžia, kad to nepakanka; apgailestauja, kad per derybas dėl BŽŪP reformos nebuvo patvirtintas privalomas priemonės ARACHNE naudojimas; pakartoja savo raginimą išplėsti duomenų gavybos ir skaidrumo metodą, kuris šiuo metu taikomas tik investicijų finansavimui pagal Bendrųjų nuostatų reglamentą, ir jį taikyti visai kontrolei, vykdomai mokėjimų pagal pirmąjį ir antrąjį ramsčius srityse; pabrėžia, jog svarbu, kad ARACHNE taptų privaloma valstybėms narėms, visų pirma žemės ūkio fondų valdymo srityje, kad būtų užtikrintas didesnis patronuojančiųjų struktūrų ir tikrųjų BŽŪP lėšų

savininkų skaidrumas; be to, pabrėžia, kad skiriant BŽŪP lėšas svarbu privalomai naudoti ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistemą (EDES), siekiant padidinti mokesčių mokėtojų pinigų naudojimo skaidrumą ir sustiprinti Sąjungos finansinių interesų apsaugą; pabrėžia, kad ARACHNE, EDES ir institucijų bei nacionalinių duomenų bazių sąveikumas ir suderinimas yra itin svarbūs siekiant užtikrinti veiksmingą keitimąsi informacija, kurio tikslas yra užkirsti kelią ES biudžetui kenkiančiam sukčiavimui ir jį nustatyti;

9. ragina Komisiją kuo greičiau sukurti išsamią tikrą laikę stebėsenos sistemą, kurią naudojant būtų renkama informacija apie visas subsidijas, gautas pagal pirmąjį ir antrąjį BŽŪP ramsčius, įskaitant viešai prieinamą informaciją apie įmonių ir tikrųjų savininkų ryšius naudojant ES lėšas;

Sukčiavimo prevencija ir nustatymas

10. primygtinai ragina Komisiją stiprinti savo sukčiavimo prevencijos ir nustatymo pajėgumus, be kita ko, stiprinant asmenų ir suinteresuotųjų subjektų vykdomo pranešimo ir (arba) įspėjimo apie sukčiavimą mechanizmą ir kuriant IT sukčiavimo nustatymo priemones bei geriau jas panaudojant, ir taikyti griežtesnes sankcijas tiems, kurie lėšas naudoja ne tiems tikslams, kuriems jos buvo skirtos; pabrėžia, kad derybose dėl naujos BŽŪP Parlamento primygtinai reikalavo taikyti veiksmingas stebėsenos ir kontrolės sistemas, kad būtų užkirstas kelias ES finansiniams interesams kylančiam rizikai, kuri gali kilti pradėjus taikyti naują BŽŪP įgyvendinimo modelį, pagal kurį daug ES žemės ūkio fondų valdymo ir kontrolės srities užduočių, vykdytų Europos lygmeniu, perduodama nacionalinėms administracijoms; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad Parlamento yra įsipareigojęs tikrinti, kaip valstybės narės įgyvendina Europos Komisijos patvirtintus BŽŪP strateginius planus, ir reikalauti Komisijos atsiskaityti už Sutartyse numatytą ir kitų teisėkūros institucijų BŽŪP reglamentuose apibrėžtą įpareigojimų vykdymą;

Su sukčiavimu ir netinkamu lėšų panaudojimu kovojančios ES įstaigos

11. palankiai vertina tai, kad buvo įsteigta Europos prokuratūra, kuriai suteikti įgaliojimai tirti su ES biudžetu susijusius nusikaltimus, traukti už juos baudžiamojon atsakomybėn ir perduoti bylas teismui, nes tai yra svarus indėlis į kovą su sukčiavimu ir organizuotu nusikalstamumu ES; pabrėžia valstybių narių ir atitinkamų ES įstaigų, kovojančių su sukčiavimu ir netinkamu lėšų panaudojimu (Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF), Europos Audito Rūmų, Eurojusto ir Europos prokuratūros), tvirtesnio bendradarbiavimo ir koordinavimo svarbą; be to, ragina valstybes nares užtikrinti, kad kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos būtų pakankamai finansuojamos ir gerai parengtos, kad galėtų veiksmingai vykdyti savo įgaliojimus ES biudžeto apsaugos srityje; mano, kad norint kovoti su interesų konfliktais ir sukčiavimu reikia turėti ne tik visapusišką informavimo ir stebėsenos sistemą, padedančią susidaryti aiškų ir tikslų vaizdą apie BŽŪP lėšų paskirstymą, bet ir stiprinti OLAF vaidmenį; ragina OLAF dėti daugiau pastangų ir stiprinti stebėseną interesų konfliktų ir kovos su oligarchinėmis struktūromis srityje, ypač tose valstybėse narėse, kuriose šie atvejai nustatomi dažniau; pabrėžia, kad tokiu netinkamu finansavimo naudojimu kenkiama mokesčių mokėtojų pinigams ir ES finansiniams interesams; džiaugiasi OLAF ir Europos Audito Rūmų darbu; primena Ombudsmeno sprendimą (byloje 1782/2019/EWM), kad reikia galėti

nustatyti pavienių viešųjų lėšų mokėjimų sąsają su žemės sklypais, už kuriuos jie skiriami, siekiant sumažinti galimo sukčiavimo ir netinkamo ES lėšų panaudojimo tikimybę;

12. ragina Komisiją užtikrinti, kad Penktoji kovos su pinigų plovimu direktyva būtų visapusiškai ir teisingai įgyvendinta visose valstybėse narėse, visų pirma kiek tai susiję su tikrųjų savininkų viešųjų registrų ir patikos fondų tikrųjų savininkų registrų įgyvendinimu;
13. primena Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 60 straipsnį, kuriuo nustatoma nuostata dėl apgavystės, kad nebūtų dirbtinai kuriamos sąlygos siekiant gauti lengvatų;
14. primygtinai ragina dažniau naudotis Sąjungos Žemės stebėjimo ir stebėsenos programa „Copernicus“ siekiant nustatyti neatitikimus tarp deklaruotų ir faktiškai dirbamų žemės sklypų;

Interesų konfliktai ir žemės grobimas

15. primena Čekijos ministro pirmininko Andrejaus Babišo atvejį: nors 2017 m. vasario mėn. jis perleido bendrovę „Agrofert“ dviem patikos fondams, auditoriai padarė išvadą, kad jis vis dar yra tikrasis bendrovės savininkas, todėl kyla interesų konfliktas;
16. reiškia susirūpinimą dėl aukšto lygio interesų konfliktų ir oligarchų vykdomo žemės grobimo, ypač kai juose dalyvauja nacionalinės valdžios institucijos ir vyriausybės; atsižvelgdamas į tai, ragina Komisiją papildomai tikrinti valstybes nares ir primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares nedelsiant sustiprinti priemones, kuriomis būtų kovojama su žemės grobimu, netinkamais pasiūlymais ar kitomis skyrimo procedūromis ir netinkamu ES lėšų panaudojimu; pabrėžia, kad žemės grobimas ir žemės koncentracija yra praktika, daranti neigiamą poveikį vietos bendruomenių ekonominei ir socialinei gerovei ir trukdanti kartų kaitai, nes daugybė ūkių, daugiausia smulkiųjų ūkių, priverčiami nutraukti verslą ir trukdoma naudotis žeme bei steigti naujus ūkius; ragina valstybes nares nedelsiant imtis veiksmų siekiant spręsti žemės grobimo ir didelės žemės koncentracijos problemas; be to, ragina žemės grobimą skirti nuo mažų žemės ūkio paskirties sklypų telkimo, nes tai yra būdas sumažinti didelį susiskaidymą ir sudaryti ekonomiškai perspektyvius žemės ūkio paskirties vienetus; ragina valstybes nares laikytis ES finansinio reglamento ir, visų pirma, įgyvendinti jo 61 straipsnį dėl interesų konflikto bei taikyti jį visiems ES fondų mokėjimams; ragina Komisiją užtikrinti 61 straipsnio laikymąsi ir įvertinti interesų konfliktų poveikį lėšų naudojimui, kovai su oligarchais ir netinkamam subsidijų naudojimui;
17. ragina Komisiją savo vertinimo procesuose teikti daugiau reikšmės politiniam aspektui, visų pirma dėl galimų interesų konfliktų, kylančių dėl „sukamųjų durų“ reiškinių;

Teisinė valstybė

18. primygtinai ragina Komisiją skubiai šalinti teisinės valstybės principo pažeidimus valstybėse narėse, nes jie kelia didelę grėsmę sąžiningam, teisėtam ir nešališkam ES lėšų paskirstymui; pabrėžia aiškų ryšį tarp teisinės valstybės principo laikymosi ir patikimo BŽŪP lėšų įgyvendinimo ir atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu apsaugoti visas ES lėšas; primygtinai ragina Komisiją itin budriai stebėti teisinės valstybės klausimus ir

aktyvuoti savo proporcingų sankcijų sistemą;

Skaidrumas sprendimų priėmimo procese

19. pabrėžia, kad svarbu užtikrinti visišką sprendimų priėmimo proceso skaidrumą, nes tai yra interesų konfliktų prevencijos priemonė; pabrėžia, kad veiksmingų valdymo ir kontrolės sistemų kiekvienoje valstybėje narėje taikymas yra esminė Sąjungos finansinių operacijų teisėtumo ir tvarkingumo sąlyga.

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

Priėmimo data	11.1.2022
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 42 -: 3 0: 3
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Atidzhe Alieva-Veli, Álvaro Amaro, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Benoît Biteau, Mara Bizzotto, Daniel Buda, Asger Christensen, Angelo Ciocca, Ivan David, Paolo De Castro, Jérémy Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Dino Giarrusso, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Krzysztof Jurgiel, Jarosław Kalinowski, Elsi Katainen, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Chris MacManus, Colm Markey, Alin Mituța, Marlene Mortler, Ulrike Müller, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno, Maxette Pirbakas, Bronis Ropė, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Marc Tarabella, Veronika Vrecionová, Sarah Wiener, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Eric Andrieu, Manuel Bompard, Petros Kokkalis, Zbigniew Kuźmiuk, Cristina Maestre Martín De Almagro

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

42	+
ECR	Mazaly Aguilar, Krzysztof Jurgiel, Zbigniew Kuźmiuk, Veronika Vrecionová
NI	Dino Giarrusso
PPE	Álvaro Amaro, Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Colm Markey, Marlene Mortler, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Atidzhe Alieva-Veli, Asger Christensen, Jérémy Decerle, Elsi Katainen, Alin Mituța, Ulrike Müller
S&D	Clara Aguilera, Eric Andrieu, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Paolo De Castro, Cristina Maestre Martín De Almagro, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno, Marc Tarabella
The Left	Manuel Bompard, Petros Kokkalis, Chris MacManus
Verts/ALE	Benoît Biteau, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Bronis Ropė, Sarah Wiener

3	-
ID	Ivan David, Gilles Lebreton, Maxette Pirbakas

3	0
ID	Mara Bizzotto, Angelo Ciocca
Renew	Martin Hlaváček

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė